

РІД НАШ КРАСНИЙ, РІД ПРЕКРАСНИЙ!

ОТЧИЙ

ЧАСОПИС
РІК ЗАСНУВАННЯ
2002
ТРАВЕНЬ
Число 5 (173)
КИЇВ 2016

Видання товариства “Чернігівське земляцтво”

Велике свято Воскресіння

От і прийшло на Землю велике свято воскресіння Господнього. Прийшло в нелегкий для України час, коли путінські вовулаки та сепаратисти місцевого розплоду розпинають на хресті донецькі степи, коли тамтешні сади чахнуть від порохового диму, а земля кривавиться від вибухів мін і снарядів. Продовжується історія людських страждань і випробувань. І тільки віра в воскресіння народу допомагає нам вистояти, відстояти споконвічні українські чесноти, як колись це зробив Христос, пішовши добровільно на розп'яття заради віри.

Як і завжди, відгули величальні дзвони в церквах Чернігова й Ніжина, Прилук і Новгород-Сіверського, ближніх і дальніх сіл, із якими пов'язані наші долі.

Радісно стрепенулися серця літніх сіверян, щасливим сміхом озвучили воскресний світанок діти, видивляючись на небесах віщу віфлеємську зірку. Нам же, нині сущим у столиці, сповістили про воскресіння Господнє древня Лавра й Володимирський собор, інші церкви в різних куточках освяченого Андрієм Первозванним міста. Обнімімося ж міцно, простім ближнім своїм гріхи великі й дрібні, як зробив це понад тисячу років тому Христос. І продовжуймо творити добрі діла, будуймо свою улюблену Україну не для війни, а заради миру. Вона заслуговує на кращу долю серед інших країн. Її благословенну землю мають квітчати мирні сади й пшениці, без яких людське життя неповноцінне. Народжуймо й

ХРИСТОС ВОСКРЕС!

*Грайте, дзвони Великодні!
Душі звеселяймо,
Бо Христос воскрес сьогодні,
Його прославляймо!*

*Радість в світі, радість в хаті
У кожній родині,
Крашанки, паски брунатні -
Все на скатертині.*

*У цей празник Великодній,
Боже наш єдиний,
Низпошли нам дар Господній -
Миру Україні.*

Володимир ПОЯТА

виховуймо справжніх патріотів, для яких служіння Вітчизні стоїть на першому плані, заради якої вони будуть готові стати на прю з будь-яким ворогом.

Тож щастя й весняного настрою вам, дорогі земляки!

Христос воскрес, воскресне Україна!

Рада Чернігівського земляцтва

Головна причина нещастя нашої нації – брак націоналізму серед широкого загалу її.
Микола Міхновський

У ТРАВНІ СВЯТКУЮТЬ СВІЙ ЮБІЛЕЙ:

ШЕВЧЕНКО Володимир Федорович – 90-ліття. Народився 11 травня 1926 року в Корюківці. Учасник бойових дій у ВВВ, ліквідатор наслідків аварії на ЧАЕС.

ФЕДОРЕНКО Микола Степанович – 85-ліття. Народився 24 травня 1931 року в с. Рудівка Прилуцького р-ну. Закінчив Київський геологорозвідувальний технікум, Таджицький державний університет за спеціальністю інженер-геолог. Працював у Таджикистані в пошуках урану геологом, начальником партії різного призначення. В 1966 відкрив родовище ртуті, на базі якого в подальшому побудовано гірничозбагачувальний комбінат. Працював в Україні, в Угорській Республіці. За відкриття вугільного родовища у великих розмірах йому присвоєно звання заслуженого геолога Угорщини. Майстер спорту СРСР з волейболу. Любитель зимової риболовлі.

КОНОНЕНКО Петро Петрович – 85-ліття. Народився 31 травня 1931 року в с. Марківці Бобрівського р-ну. Доктор філологічних наук, професор, почесний доктор Тбіліського університету, Академік п'яти академій, член історичних товариств США та Москви, низки редколегій журналів та газет. Удостоєний Міжнародних премій імені Й. Г. Гердера, ім. Володимира Великого, Ярослава Мудрого, Івана Огієнка, Олександра Біленького та ін., нагороджений орденом Пошани, Почесною відзнакою Президента України, знаком Пошани Київського міського голови, орденом Святого Володимира та 1000-ліття християнства, медалями товариства "Промісвіт", товариства "Україна і світ", грузинської медаллю ім. Патіашвілі.

Поет, прозаїк, драматург, автор 33 монографій, понад 500 статей, які перекладені українською, англійською, грузинською, болгарською, іспанською, німецькою, польською, російською, хорватською та ін. мовами. Заслужений працівник освіти України, відмінник народної освіти,

ХРИСТОК Микола Михайлович – 80-річчя. Народився 1 травня 1936 року в с. Круничполе Ічнянського р-ну. Завідуючий комплексного науково-проектного відділу ДП "НДІ містобудування". Кандидат технічних наук, старший науковий співробітник. Академік транспортної академії України, автор та співавтор понад 170 наукових публікацій. Член Національної спілки архітекторів України. Ветеран праці.

ПУЦОВА Галина Василівна – 80-річчя. Народилася 16 травня 1936 року в с. Морівськ Козелецького р-ну. Все життя працювала головним спеціалістом в Міністерстві агропромислової політики.

МІРОШНИКОВ Володимир Степанович – 80-річчя. Народився 18 травня 1936 року в Корюківці. Працював завідувачем сектору НТТФ НАН України.

ЧАЙКОВСЬКА Валентина Єгорівна – 80-річчя. Народилася 19 травня 1936 року в с. Нешково Дубовицького р-ну Псковської області (вчилася і працювала в Чернігові). Працювала учителем, інженером-економістом військової частини в Угорщині.

ПОДА Микола Данилович – 80-річчя. Народився 22 травня 1936 року на хуторі Подин Менського р-ну. Педагог, видавець.

ШВАЙКА Дмитро Іванович – 80-річчя. Народився 27 травня 1936 року в с. Подище Прилуцького р-ну. Директор ТОВ "Агробуд". Кандидат технічних наук, лауреат Державної премії, автор 15 патентів, ряду наукових статей з енергозбереження.

КАРПОВА Надія Олексіївна – 75-річчя. Народилася 1 травня 1941 року в с. Переволочна Прилуцького р-ну. Працювала старшим інженером в Міністерстві харчової промисловості. Нині є керівником народного ансамблю "Світлиця". Дипломант багатьох творчих конкурсів.

ЛЕВАНДОВСЬКА Наталія Іванівна – 75-річчя. Народилася 3 травня 1941 року в с. Карпоки Козелецького р-ну. Працювала начальником відділу Державного управління справами Адміністрації Президента України. Ветеран праці.

ХАЛИМОНЕНКО Григорій Іванович – 75-річчя. Народився 5 травня 1941 року в с. Товкачівка Прилуцького р-ну. Працював деканом факультету та завідувачем кафедри сходознавства Київського національного університету ім.Т. Шевченка. Доктор філологічних наук, професор, володіє грузинською, турецькою, кримсько-татарською, азербайджанською і багатьма іншими тюркськими мовами. Автор численних розвідок, наукових і критичних статей, зокрема монографій "Історія турецької літератури", "Персько-таджицька література", "Історія грузинської літератури". Член Національної спілки письменників України.

ШИЯН Микола Іванович – 75-річчя. Народився 9 травня 1941 року в с. Макіївка Носівського р-ну. Працював артистом Черкаського народного хору, вчителем музики в Києві, був художнім керівником клубу Київського Державного університету ім. Т. Г. Шевченка, першим заступником голови правління Всеукраїнської музичної спілки. Відмінник народної освіти України.

ЛЯШЕНКО Володимир Федотович – 75-річчя. Народився 18 травня 1941 року у Носівці. Полковник у відставці.

КОЛОМІЄЦЬ Валерій Федорович – 75-річчя. Народився 24 травня 1941 року в с. Лісники Яготинського р-ну (працював в Ічнянському районі в с. Парафіївка). Професор Інституту міжнародних відносин Київського національного університету ім. Тараса Шевченка. Кандидат технічних наук. Автор ряду наукових праць.

БУРКІВСЬКИЙ Микола Іванович – 70-річчя. Народився 28 травня 1946 року в смт. Березна Менського р-ну. Був завідувачем сектора оборонної роботи Київської облдержадміністрації, науковим співробітником Центрального науково-дослідного інституту Міністерства оборони України.

ДОВГАЛЬ Олександр Васильович – 65-річчя. Народився 8 травня 1951 року в Корюківці. Працював головою Корюківської районної державної адміністрації.

РОМА Геннадій Михайлович – 65-річчя. Народився 8 травня 1951 року в Херсонській області (працював у Чернігові). Віце-президент ВАТ "Свемон". Почесний зв'язкивець.

БОРЗЕНЕЦЬ Михайло Іванович – 65-річчя. Народився 10 травня 1951 року в с. Шаповалівка Борзнянського р-ну. Працює охоронцем у школі №225.

КОПИСТКО Ольга Пилипівна – 65-річчя. Народилася 13 травня 1951 року в с. Хрещате Козелецького р-ну. Працює бібліотекарем у Національному університеті біоресурсів та природокористування. Ветеран праці.

СКРЯБІНА Валентина Юрївна – 65-річчя. Народилася 18 травня 1951 р. в с. Горбове Новгород-Сіверського р-ну. Працювала завідувачем групи відділу економічних об'єктувань проектного інституту "Укргіпробуд". головний спеціаліст, економіст концерну "Основи".

ПАРХОДЬКО Микола Михайлович – 65-річчя. Народився 22 травня 1951 року в с. Вертіївка Ніжинського р-ну. Працює лікарем-стоматологом державної клінічної лікарні № 1 Південно-Західної залізниці. Лікар вищої категорії.

БЕРЕЗАН Володимир Васильович – 60-річчя. Народився 2 травня 1956 року в с. Соколівка Козелецького р-ну. Працював заступником начальника департаменту внутрішньої безпеки МВС України, заступником начальника департаменту по боротьбі з неlegalним обігом наркотиків, останнім часом – начальником інспекції по особовому складу МВС України у Київській області. Учасник ліквідації аварії на ЧАЕС. Полковник міліції у відставці.

СВИСЛОЦЬКИЙ Георгій Олексійович – 60-річчя. Народився 5 травня 1956 року в смт. Березна Менського р-ну. Працював начальником управління міжнародних зв'язків МВС України, був представником МВС України у Румунії. Учасник бойових дій. Очолював перший миротворчий контингент ООН від України у Югославії. Полковник МВС у відставці.

ШАПОВАЛОВ Віталій Петрович – 60-річчя. Народився 5 травня 1956 року у Ніжині. Заступник генерального директора будівельної компанії.

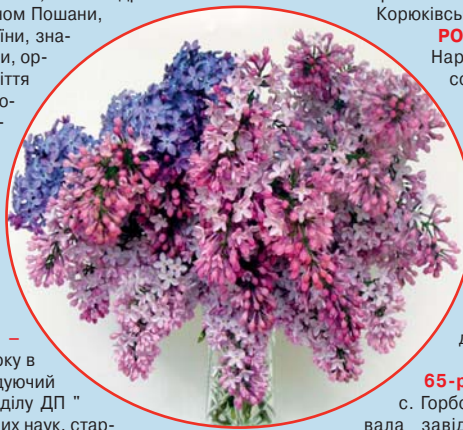
РОГОВЕЦЬ Петро Федорович – 60-річчя. Народився 7 травня 1956 р. в с. Дрімайлівка Куликівського р-ну. Директор ТОВ "Будком ПО".

БОРЩ Микола Степанович – 60-річчя. Народився 17 травня 1956 року в Ічні. Заступник генерального директора фірми "Вел Мед".

ЯГОДКА Віктор Григорович – 60-річчя. Народився 27 травня 1956 року в с. Горськ Щорського р-ну. Оперативний черговий РДА Оболонського р-ну м. Києва.

СТРАТИЛАТ Ганна Миколаївна – 60-річчя. Народилася 28 травня 1956 року в с. Калужинці Срібнянського р-ну. Працювала лаборантом у Київському Національному університеті культури та мистецтв.

БАБИЧ Людмила Олексіївна – 55-річчя. Народилася 11 травня 1961 року в Корюківці. Працювала начальником відділу культури і туризму Корюківської райдержадміністрації.

Дорогі земляки!

Рада товариства "Чернігівське земляцтво" сердечно вітає вас із ювілеєм і зичить усім доброго здоров'я, великих успіхів у житті, оптимізму, сімейного щастя, невтомного добротворства в ім'я рідної землі.

Встеляйте квітами дороги

Володимир Дмитрович Будьонний народився 20 липня 1924 року в м. Білопільля Сумської області. Більше 25 років проживав в Чернігові. Нагороджений орденами Вітчизняної війни II ст., Червоної зірки, Слави III ст., Жовтневої революції, Трудового Червоного Прапора, Богдана Хмельницького III-го ступеня та 20 ювілейними медалями. Учасник бойових дій на Білоруському фронті, був командиром відділення взводу розвідки. Учасник штурму Берліна. Двічі поранений.

Юрій Павлович Вербицький народився 23 травня 1925 року в Києві, вся рідня з Семенівки. Нагороджений орденом Вітчизняної війни II-го ступеня, медалями "За бойові заслуги", "За перемогу над Німеччиною", "За оборону Сталінграда", "За визволення Белграда".

Володимир Олександрович Жуковський народився 20 квітня 1925 року в Бахмачі, полковник, учасник бойових дій 1-го та 4-го Українського фронтів, мінометник, двічі поранений.

Микола Каленикович Лойко народився 25 жовтня 1925 року в с. Озеряни Бобрівського району, полковник, учасник Корсунь-Шевченківської та Ясько-Кишинівської операцій, стрілець, броньбійник. Нагороджений орденом Вітчизняної війни II-го ст., "За мужність" III-го ст., "За заслуги" III-го та II-го ст., 16 ювілейними медалями.

Леонід Сільвестрович Могильний народився 1 лютого 1930 року в с. Кобижча Бобрівського району, служив в МВД, полковник міліції, партизан.

Півень Юрій Васильович народився 6 жовтня 1926 року в Чернігові. В роки війни був вивезений до Німеччини, звідки втік до лав Червоної армії. Воював артилеристом 122-мм мінометів, форсував Одер, брав Зееловські висоти, штурмував Берлін. Нагороджений 15 медалями.

Марія Іванівна Ракитянська-Нечаєва

народилась 12 липня 1922 року в с. Плоске Носівського району, учасниця партизанського з'єднання "За Батьківщину". Нагороджена орденом Вітчизняної війни II-го ст., 2 медалями. Звільнила 41 полоненого.

Владислав Степанович Рейський народився 11 травня 1932 року в с. Мрин Носівського району, рядовий, зв'язківець підпільної організації "Арсеналець", заступник голови об'єднання ветеранів війни Чернігівського земляцтва.

Ігор Макарович Сидоренко народився 11 березня 1929 року в Корюківці, боєць партизанського загону ім. Богуна.

Василь Євдокимович Устименко народився 18 січня 1937 року в с. Жукля Корюківського району, учасник партизанського руху на Чернігівщині. Нагороджений орденом Б. Хмельницького III-го ст., "За заслуги" III-го ст., 16 медалями, Почесним знаком Президента України.

Володимир Васильович Хільчевський народився 17 січня 1925 року в с. Бахмач Бахмацького р-ну, учасник бойових дій. Нагороджений орденом Вітчизняної війни II-го ст., "За мужність", медалями "За відвагу", "За бойові заслуги".

Володимир Миколайович Шишков народився 12 серпня 1923 р. в Н.-Сіверську, полковник, учасник визволення Києва, Житомира, двічі поранений. Нагороджений орденами Вітчизняної війни I-го ст., Б. Хмельницького, Червоної Зірки, 22 ювілейними медалями.

На жаль, роки беруть своє, і на зміну традиційним зустрінням ветеранів прийшли відвідання ветеранів вдома. Ось і цього року

Друга Світова війна не оминула жодної української родини – у кожного хтось із близьких загинув на фронтах, у пекельних печах концтаборів, був страчений у великих і малих "бабiniх ярах". Ми і досі в неоплатному боргу перед тими мужніми людьми, яким судилося здобувати перемогу, і тими, що загинули героїчною смертю на шляху до неї. Воювали всі: і чоловіки, і жінки, і діти. Серед нас залишилась маленька когорта шанованих людей, які пройшли буремними дорогами Другої світової. Ці герої і зараз в нашому земляцькому строю. Вони вижили і повернулися на рідну землю, де тривалий період своєю працею впливали на розвиток нашої Чернігівщини та України в цілому. Коротко про героїв, які і сьогодні залишаються на передовій земляцького фронту.

члени молодіжного об'єднання на чолі з керівником Валерієм Демченком взяли цю почесну місію на себе. Запрошуємо бажаючих відвідати славних земляків в складі делегацій молоді або самостійно. Свого часу режисер Владислав Рейський зняв аматорський документальний фільм, в якому наші ветерани розповідають про свої бойові та трудові дороги, копія якого є в нашому офісі. Пропоную землякам в ці свята для кожного українця дні переглянути сповіді ветеранів, згадавши тих, хто дав нам приклад своїм життєвим подвигом.

Тож, земляки, "встеляйте квітами дороги бійцям, що мир несли в наш край", це і буде даниною нашої пошани, поваги і любові до всіх учасників Другої Світової війни, які свідомо йшли на смерть заради світлого майбутнього своїх дітей та онуків. З Днем великої Перемоги, наші дорогі сивочолі ветерани! Великий земний уклін за Ваш ратний подвиг!

Сергій КУДІН,

голова об'єднання ветеранів Другої Світової війни, учасників бойових дій на території інших держав
Фото автора

СПОМИН

Десь далеко на самому дні моїх спогадів одна за одною постають яскраві, наче олійними фарбами змальовані, картинки мого життя.

На душі якась тривога
й полохливе почуття,
Щось немов давно знайоме
Виринає з забуття.
А. Кримський

про пережите

Ось хата, в якій я народився в далекому 1926 року в селі Тармарівка Ріпкинського району.

Цю хату будували ще мій дід Прокіп і бабуся Тетяна. Хата невелика, але з чотирма вікнами, із земляною долівкою, з міцними дерев'яними лавами вздовж стола та невисокий дерев'яний поміст, на якому спали. А ще в моїй уяві виринає велика скриня, в якій зберігалась святкова одежа та різноманітні оригінальні речі. Їх так цікаво було розглядати, коли мама чи бабуся відкривали ту заповітну скриню. Бачу велику піч, в якій варилися смачні страви і на якій в зимову холоднечу можна було погрітися разом з кішкою Муркою. А ще впізнаю своїх батьків: батько Білоус Михайло Прокопович, який щось майструє біля вікна, а ось і мама Коваленко Анастасія Дмитрівна поряється біля печі, бачу у тій хаті і себе малого, що притулився щочкою до замерзлої шибки і прохукує невеличке віконечко, щоб розгледіти, що там робиться в саду і на вулиці. І вже бачу на нашому подвір'ї два хліви, що стоять буквою "Г", і дерев'яну криницю з журавлем та дерев'яним відром. А от у те віконечко можна розгледіти нашу комору і клуню. Батьки тримали корову, коня, свиней, овець і курей. Жили ми не бідно, хоча не шикували ні в одязі, ні в їжі.

Пам'ятаю і навіть наче наяву бачу себе малого, коли я почав ходити і бешкетувати, мама прив'язувала мене за поперек мотузкою до кільця в стіні. І я ходив помостом, бавився, але не падав. А мама в цей час могла зайнятися своїми хатніми справами. На час затишної холодної зими в хату вносили кросна, на яких мама кожного вечора ткала полотно. Весною довгі сувої сірого ткацького полотна виносили на лужок, ближче до води, де його

відбілювали, розстеливши на травичці і час від часу поливаючи водою. А вже літнє сонечко довершувало свою роботу. Так до кінця літа полотно ставало білим-білесеньким. З нього шили вдяганку, рушники і навіть торбинки, в яких ми носили в школу підручники. В моїй пам'яті виринають два найяскравіші спогади дитинства. Мені було десь два чи три роки, батьки на той час

ло робили із соку червоного буряка. На перерві та після уроків ми гралися м'ячем, зробленим із ганчірок. Про футбол тоді ми навіть не чули.

Одного разу десь у третьому класі ми вперше побачили легковий автомобіль, який їхав повз школу. Ми довго бігли за цим дивом, аж доки він не сховався у пиліюці за селом. Влітку 1936 року батька після закінчення Чернігівсько-

жили в селі Трудовому, в ньому на той час була комуна. А в дворі стояли столи з лавками, а під столами гралася малеча. Можливо, при комуні був організований дитячий садок, бо чітко пам'ятаю, як там мене малого купали у ночвах. В 1932 році я пішов у Тармарівську школу-семирічку, яка розміщувалася у будинку колишнього поміщика Комаровського. Сюди ходили і діти із сусідніх сіл, де не було своєї школи. Зошити і підручники, а також чорнильніці всі школярі носили у руках або полотняних торбинках. Чорни-

го технікуму будівельних матеріалів направили на роботу у місто Ромни. Там я пішов у четвертий клас школи №2, до революції там було реальне училище. В ній зібрались високоосвічені педагоги, випускники московських та петербурзьких вузів. В школі була фізична і хімічна лабораторії, спортивний і глядацький зали, їдальня, буфет, а ще розкішний фруктовий сад. Під час канікул вчителі організовували для школярів екскурсії, походи на природу. Цікаво проводились уроки. Вчитель географії Микола Васильович Сисоєв викликав учня до дошки і ставив завдання: пропливи з

Ленінграда до Делі, називаючи моря, порти і великі міста, повз які проходить маршрут. Дякуючи цьому, ми знали предмет на відмінно. Вчитель малювання писав картини олійними фарбами, міг одним помахом руки окреслювати ідеальне коло без циркуля, а прями лінії без лінійки. Троє з нашого класу стали художниками, а Ліда Вакулевська – письменницею.

8 серпня 1941 року я з мамою – батько вже був на фронті – подалися в евакуацію – три доби у відкритій вантажівці під дощем. Десь поблизу Шепетівки нас обстріляли. На наше щастя, німецький пілот повертався із завдання і основний боекомплект використав. Тож ми живими дісталися у Суми, а далі у залізничних вагонах нас привези до Семипалатинська. Там і розпочалися мої університети. Я закінчив школу ФЗН, отримав III-й розряд слюсаря-інструментальника і за направленням почав працювати на Семипалатинському м'ясоконсервному комбінаті. В цей же час мама розшукала свою сестру, яка також була в евакуації і жила з дітьми в місті Орськ Оренбурзької області. 6 листопада 1942 року ми перебралися до них. Там я також працював слюсарем у механічній майстерні. Наша бригада складалась з таких же, як і я, 15–17-літніх хлопців і дівчат, бригадиром був демобілізований через поранення фронтовик. Працювали по 12 годин на добу без вихідних. Досить часто після роботи в аварійному порядку доводилось розвантажувати вагони з вугіллям та обладнанням для виготовлення озброєння для армії, а також вантажили вагони з готовою продукцією для фронту.

6 листопада 1943 року мене призвали в армію. Пам'ятаю той вітряний морозний вечір на вокзалі призовників саджали в побиті теплушки. Якраз в цей час по радіо прозвучав голос Левітана, який повідомив, що наші війська звільнили Київ. Звісно, що нашої радості не було меж. Ми вітали один одного, особливо хлопців з України. Навіть перестали замислюватися над тим, куди нас відправляють. Супроводжуючі військові нам цього не говорили. Лише по приїзді на місце призначення ми довідалися, що це містечко Тоцьке Чкаловської області, де був розташований учбовий полк авіації далекої дії. Тут навчали спеціальності повітряних стрільців. Нашою казармою була землянка з нарами в три яруси. Весь полк знаходився в таких само умовах. З 6 грудня після прийняття присяги почали ходити в караули, різні наряди – на заготівлю дров, прибирання снігу, роботу на кухні.

В полку формувалися льотні екіпажі для літаків "Іл-4" з 4-х чоловіків. Це пілот, штурман, стрілець-радист і повітряний стрілець. Основну увагу надавали тренувальним польотам у темні години доби. Оскільки під час війни дальня авіація на бомбардування вилітала, як правило, тільки вночі. На тренуваннях відпрацьовували техніку пілотування, польоти за маршрутом, стрільбу, бом-

бардування та інші елементи. Після виконання цієї програми, сформований екіпаж відправляли у діючу армію. Наш екіпаж у червні 1944 року був відправлений на фронт. Ми потрапили у 20-й авіапункт дальньої авіації, який входив до складу 3-ї авіадивізії. Нам виділили літак "Іл-4" з хвостовим номером 126. На ньому ми розпочали війну, на ньому і закінчили.

У діючих частинах авіації дальньої дії існувало обов'язкове правило: всіх новачків, що прибували з училищ, підсаджували в екіпаж до стариків, які вже здійснили не менше 10 бойових вильотів. Кожен з новеньких мав побувати декілька разів під зенітним обстрілом ППО, побачити свій літак у променях прожекторів і у вихорі розриву снарядів. Одним словом, понюхати пороху і на власній шкурі відчувати, що таке повітряний бій. Таких польотів потрібно було здійснити від трьох до п'яти. І лише після цього "знайомства" збирали розрізнений навчений екіпаж в одне ціле і вже на власному літаку відправляли на бойові завдання.

Своє перше бойове хрещення я отримав 7 вересня 1944 року на бомбардуванні Будапешта. Я був у складі "стариків" повітряним стрільцем. І хо-

ча у кабіні стояв собачий холод, та коли були над ціллю, я так від страху впрів, що піт котився градом. Навкруги все світилось від сотень прожекторів. Від розриву снарядів літак кидало, мов тріску, пахло порохом димом. Потім я ще раз побував над Будапештом і здійснив два вильоти на інші цілі. Страх поступово зникав. Людина зникає до всього: і до доброго, і до поганого, навіть до страху і до смерті. Тільки після такої обкатки нас зібрали у єдиний бойовий екіпаж. Як правило, всі екіпажі були інтернаціональні. Наприклад, наш: пілот Федоров – росіянин, штурман Дроб'язко – українець з Носівки, радист Карімов – казах, стрілець Білоус – українець. Екіпаж – це як одна сім'я, одне ціле. З часом навіть характери і уподобання стають схожими. За час війни наш екіпаж зробив 24 бойових вильоти на: Лодзь, Гдиню, Данціг, Будапешт, Дебрецен, Пілау, Бреслау, Кенігсберг, Зееловські висоти... Кожен виліт – це політ у невідомість. Ніхто, не знає, що його очікує, повернеться назад чи ні.

У квітні 1951 року я був демобілізований і цього ж року вступив, а в 1955 з відзнакою закінчив Львівський нафтопромисловий технікум і одразу вступив до Львівського політехнічного інституту. В 1960 році отримав диплом і спеціальність "Розвідка і експлуатація нафтогазових родовищ". Направили мене на роботу у Львівське спеціалізоване управління №584 тресту "Укрбурвод". Працював на різних посадах від буровика до начальника відділу. Звідси у 1964 році перевели у Київське БУ-589 на посаду головного інженера. В 1967 році перейшов на роботу в апарат тресту "Укрбурвод" на посаду заступника керуючого трестом.

У травні 1986 року був відряджений на ЧАЕС, де працював керівником бурових бригад з різних областей України. Бурили свердловини у 30-кілометровій зоні для перехоплення радіоактивних і підземних вод від потрапляння їх у річку Прип'ять. Таких свердловин було пробурено і облаштовано глибинними насосами понад 60 штук. Працювали цілодобово, бригади мінялися через 5–7 діб.

За цю роботу я був нагороджений орденом Трудового Червоного прапора, отримав посвідчення ліквідатора аварії на ЧАЕС II-ї категорії.

З авіацією я розпрощався понад 60 років тому, але й досі як почую чи побачу в небі літак, піднімаю голову і вслід йому тихо шепчу: "Щасливої посадки тобі, друже!".

Станіслав Білоус

До рідного коріння

Під проводом МГО "Івано-Франківське земляцтво", яке нині є координатором земляцтва в Асоціації, відбулась традиційна земляцька толока у Національному музеї архітектури та побуту у Пирогові.

Кожне земляцтво зібрало активних членів на своїх садибах – і закипіла робота. Обкопували та білили дерева, садили кущі та квіти, мили вікна і прибирали світлиці. За кілька годин музейні експонати "Соціалістичного села" ожили, виблискували новими фарбами, вимитими вікнами. Від хати до хати окреслились

свіжопобілені бордюри доріжок. Замайоріли на клумбах квітучі чорнобривці, піднялися бутони тюльпанів, завидніли ростки півоній та ірисів.

Привітно гойдалися буйним цвітом яблуні, вишні, груші, обкопані турботливими руками земляків, удобрені та напоєні криничною водою. На галявині спостережливі допитливі земляки на збирали перші весняні дари природи – гриби зморшки, які маскувалися у торішньому листі.

Особливого шарму нинішня толока набула завдяки звучанню чаруючих звуків саксофона, флейти, сопілки у виконанні артиста оригінального жанру Михайла Твердо-

го, які лунали із садиби Чернігівського земляцтва. Бадьора музика закликала земляків до невимушеного танцю та пісні.

І ще одна приємна відмінність від попередніх толок – участь молоді та дітлахів у таких, здавалось би, дідівських справах. Веселий сміх дітей, їх щирість і безпосередність підбадьорювали поважних віком земляків, вселяли надію у те, що їх багаторічний труд на оазах рідної землі не залишиться марним.

Майже всі відділення Чернігівського земляцтва брали участь у цьому заході: Віктор та Алла Ткаченки, Надія Таценко, Тетяна Літошко, Анатолій Пінчук, Алла Новобранець, Світлана Шах з донькою Маринкою, Ганна Калайда, Валентина Даниленко, Віктор Кононенко, подружжя Володимир та Ольга Зуб, Михайло Твердий, Ольга Жадько, Володимир Буглак та Андрій Снігир – гість та постійний учасник нашої толоки з Буковинського земляцтва, Василь Тройна, Валентина Терещенко, Ніна Коваль, Петро Захарченко, Людмила та Марина Борис, Ганна Харченко, Валентина Повелиця, Надія Карпова, Марія Саричева, Олена Залеснічко, Тамара Федосеева, Володимир Пінчук, Дмитро Чирва, Валерій Демченко, Надія Соркопуд з онучкою Софієюю.

Хто хоча б один раз побував на земляцькій толоці, той з нетерпінням чекає наступної.

Ганна СКРИПКА
Фото автора

Народжена

Є в нашому земляцтві людина, яку по-праву можна назвати народженою для пісні. Це Надія Олексіївна Карпова-Мовчан. Благословило її у світ чарівне село Переволочна на Прилуччині, відоме в українській історії з часів трагічної битви під Полтавою між полчищами Петра I та Карла XII з козаками. Як благословило багатьох талановитих людей, що прославили той куточок прекрасної землі.

для пісні

Ії рід теж не назвеш рядовим, або, як нині часом кажуть, пересічним. Дід по лінії батька Гнат Микитович відслужив у царській армії чверть століття, а потому трудився головним енергетиком в Таврійській губернії. Бабуся весь вік лікувала людей травами. Дід по маминій лінії був теж енергетиком, трудився в Феодосії, де й знайшов вічний притулок. Батько Олексій Гнатович став знаним далеко за межами Переволочної будівельником, а мати Катерина Денисівна все життя відтрудилася в місцевому колгоспі. Словом, були всі від землі, яку й прикрашали трудом, як могли.

Звідки ж у нашій землячки взялася така невтоленна любов до української пісні, до рідного слова? Мабуть, у їхньому роду не обходилися без співу, бо хіба можна мовчати, коли від спілкування з чарівною природою окрилюється душа. Тож іще ходячи до сільської школи, Надійка співала й грала на гітарі. І якби хтось вчасно підказав подальший вибір професії, могла б через літа й народною артисткою стати. А так пішла в Київський геологорозвідувальний технікум здобувати досить нежіночу професію. Згодом була робота, заочне навчання в фінансово-економічному інституті, праця на різних керівних посадах, щасливе заміжжя, яке втілювалося в народженні сина Дмитра, заслужений відпочинок у Києві, який таким можна назвати хіба що умовно – непогамовний характер не дає їй сидіти склавши руки. Якраз тоді й повернулася Надія Олексіївна до пісні. З нею вона зустрічає і свій ювілей.

Створений нею народний ансамбль української пісні "Світлиця" теж був нещодавно ювіляром – відсвяткував 25-річчя. За наших умов, без жодної державної фінансової підтримки протриматися стільки часу в єдності й незмінних творчих пошуках можуть тільки люди великої патріотичної наснаги, народжені в чистих глибинах народу, котрий співав і в щасливі дні, і в часи неволі. Недарма українці за всю вікову історію створили понад триста тисяч пісень. Наших хористів

ніхто не змушує збиратися вечорами на репетиції, ніхто їм не шив яскраві концертні костюми, вишиті здебільшого власними руками, ніхто не оплачує транспорт, коли доводиться вирушати з концертами в ті ж Івано-Франківськ, Кривий Ріг, Сорочинці, а донедавна в Алушту чи Севастополь, на це йдуть трудові копійки невтомних співачок. От хто справді народні артисти, а не титуловані розтиражовані менеджерами естрадники!

В її хорошому колективі, який налічує 16 чоловік, вісімдесят відсотків співачок складають вихідці з Чернігівщини, зокрема, з Прилуччини. На рахунок ансамблю майже 250 творів різного жанру, серед них і пісні самої Надії Олексіївни. Зрозумілий інтерес до колективу і в різних куточках України, і на тому ж Всесвітньому телемарафоні української пісні. Не кажучи вже про рідні Прилуки, що здавен славляться любов'ю до мистецтва.

Останніми часами ансамбль став частим гостем у поранених в АТО воїнів, які лікуються в госпіталях Києва та Пуща-Водиці. Зі сльозами на очах згадує Надія Олексіївна один із концертів, коли двоє одноруких молодиків аплодували співачкам, плещучи в долоні один одному. Така вона, суворая правда українського життя, такий результат путінської агресії, справжньої війни, а не приборкання купки терористів. І співачки, приховуючи материнські сльози, співають зраненим захисникам Вітчизни, а далі ще й пригощають їх спеченими смаколиками та фруктами.

Сама ж Надія Олексіївна однією з перших відгукнулася на клич волонтерів підтри-

мати наших бійців на фронті. Зібрала і відправила на передову два мішки теплового одягу. Не оминула увагою й прилучський дитбудинок "Надія", передавши малюкам новенькі костюмчики, платтячка, футболочки.

Нинішні негаразди зачепили й рідну Переволочну. Село вимирає. Тому так болить її душа, коли сідає – в такому віці! – в машину й мчить доглядати могили рідні. Зате як душа радіє, коли вибирається на дачу на Русанівські сади! Там з кожною квіткою, з кожним деревцем погомонить, дасть лад грядкам на пісках, бо сама ж від землі.

А нещодавно навідалася до сина в Крим. Дмитро був військовим, нині зайнявся бізнесом. Треба ж якось підтримувати дітей. А їх у нього аж троє. Правда, старша Марійка виїхала заміж і виїхала в Ірландію. Менші Катерина з Ольгою живуть з батьками в Сімферополі. До них і подалася Надія Олексіївна з візитом. Погостювала, побідкалася за долю вкраденого в українців Криму. Та коли поверталася машиною додому, пережила гіркий момент. Російські митники пропустили її без клопотів. Зате рідні змусили віддати з багажника чотири новенькі шини. Як не переконувала стражів кордону, що переганяє власну машину додому від сина, що ті шини завозить в рідну Україну – не допомогло. Мабуть, комусь із митників служать тепер.

А ще часом наша співоча землячка дарує людям земні щирі вірші, один з яких хочеться навести.

ВЕСНА НА ДАЧІ

*Весна іде, буяє первоцвітом
І оживає все навкруг, росте,
Весняне сонце променить привітом,
І теплий дощик радість нам несе.
Вже руки тягнуться до матінки-землиці,
Де пролісок блакитний розпустився,
Тюльпани стріли виткнули з-під глици,
Мені ж садком так хочеться пройтись.
Обняти грушку, сливку пожаліти,
Що так хворіє, а як хоче жить,
Щороку цвітом щедро, рясно вкрита,
Всіх хоче ніжним соком пригостить.
Моя калинонько, моя пісенна доле,
Ти України символ і сім'ї,
Своїми квітами і ягодами в гронах
Лікуеш тіло й душі на землі.*

Многая літа Вам,
дорога співуча ювілярко!
Марія САРИЧЕВА
Фото Ганни СКРИПКИ

Відданий

Згадуються далекі 70-ті роки минулого століття. Святково прибраний актовий зал, вщерть заповнений викладачами і студентами. Заклопотаний високий стрункий чоловік у вишиванці, що порядкує біля сцени. На самих підмостках виграють кольорами вишивки на костюмах хористів ансамблю "Веснянка". І раптом з'являються юнак і дівчина в таких же вишиванках, які не можуть заховати вічну африканську засмагу. І несподівано звучить люба до болю українська народна пісня "Несе Галя воду, хитується під коромислом з відрами. І мені стає радісно від того, що хтось в Шевченковому університеті по-справжньому дбає про те, аби іноземці – а їх навчалось тоді кілька тисяч – повернулися на різні континенти залюбленими в Україну.

Україні

Вже тоді Петро Кононенко, на-роджувався як великий українець, оскільки саме він відповідав за підготовку чужоземців. З тих часів і донині наш Петро Петрович всіма своїми справами доводить, що патріотизм таїться не в декларативних заявах, а в конкретних справах. Їх же у нього стільки, що вистачило б на добрий науковий колектив.

Невтомний організатор різних науково-дослідних установ – взяти хоча б унікальний інститут українознавства МОН України, яким він донедавна керував – чи президенство в Міжнародній асоціації "Україна і світове українство". А ще ж подаровані чита-

чам понад 500 статей, 33 монографії, серед яких "У пошуках суті", "Село в українській літературі", "Свою Україну любіть...", "Національна ідея, нація, націоналізм" та ін. А ще добірні поетичні твори, за які його прийняли свого часу до Національної спілки письменників України. Все це одна поважна людина, для якої служіння рідному народу, його золотому слову стало серцевиною всього многотрудного життя.

Пішовши у безмежний світ з мальовничого села Марківці, в якому донині шумить крилатою кроною могутній дуб, освячений духом самого Тараса Шевченка, він поніс із собою добру славу

України, яка тільки нині заявляє про свою тисячолітню історію в колі інших народів. Він і зараз, пішовши на заслужений відпочинок, не полишає робочого столу, продовжує писати унікальне дослідження про українського патріота Степана Бандеру.

А ще, незважаючи на вікові болячки, охоче відгукується на заклики земляків і рушає в рідні місця. Мабуть, саме там живиться свіжими соками його серце, повертається бодай на якийсь час молодість!

Не секрет, що лівова частина успіхів будь-кого з нас корениться в родині. І в цьому плані Петру Петровичу поталанило, оскільки завжди поруч з ним знаходиться дружина Наталія Іванівна, яку він любовно називає Полтавкою за місцем народження, колишній доцент Київського педагогічного університету ім. М. Драгоманова. А ще ж його гідним продовженням стали обидва сини: старший Андрій – посол з особливих доручень МЗС України, молодший Тарас очолює кафедру філософії у Національному університеті ім. Т.Г. Шевченка.

Словом, Петро Петрович зумів створити і себе, і майбутнє роду. Цим він і дорогий всім нам, його землякам, які зичать сивочолому метру творчого неспокою на многії літа.

Сосна палає

Немов сосна, моя душа палає
 На торжищі байдужих і святош.
 Одним любов – це сон. Вергає інших в дрож.
 І навіть друзі, наче вовча згряя,
 Готові кинутись нести пальне до ніг:
 Вони наївно вірять – їхній суд
 Відміє в серці тяжкий гріх ("той блуд"),
 І стане серце – чистий, білий сніг.
 Чи ж їм поясниш, що насправді блуд –
 Театр кохання в серця порожнечі...
 Сосна палає – нових бід предтеча.
 Сокири гострить чесний, добрий люд.

Боління

Моя і не моя Чернігівська земля:
 У славі – тисячі боїв і років.
 Увінчані державці і пророки,
 Мисль Мономаха і Тичини кроки.
 Грінченка Слово і Довженкова "Земля", –
 Протуберанці сонць, до вічності притоки.
 Здається, світ скипівсь у весен цвіт,
 Щоб щедро тут плодами зарясніти;
 Щоб міру дати, як жити і любити,
 Під Конотопом зла розвіять міт,
 Під Крутами Антеїв дух зростити
 Й Кибальчичем окреслить зореліт...
 Земля звитяг... Тепер – земля тривог:
 Як жити нині, і що завтра буде?!
 Пече вогонь пекельний горді груди:
 Не владці – привиди ще вчора горді люди –
 Без пенсії, зарплати, без дороги...

Чи вже забув цю землю навіть Бог?..
 Колись великі, мудрі працелюби
 Ростили хліб Росіям і Європам.
 Тепер – немов завихрені потоком
 Благають хліба...
 Чи спаде полуда

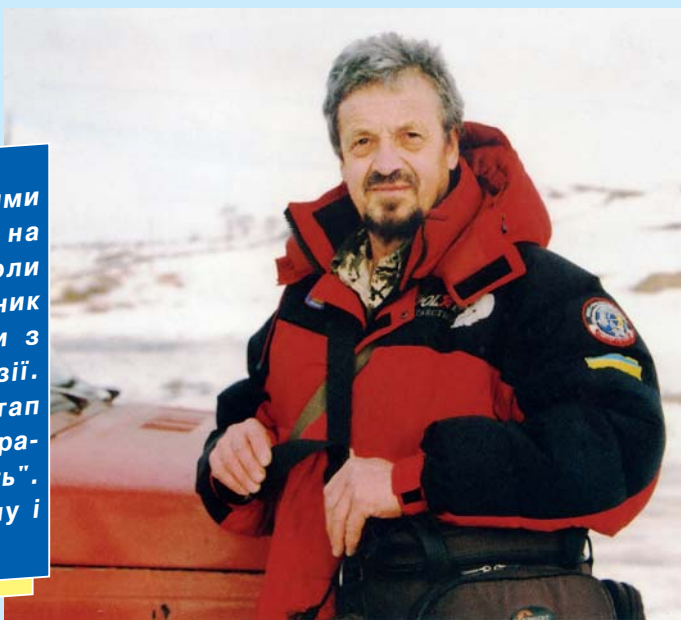

З сердець сліпих, що бачать світ окопом,
 В якому й нині мають гинуть люди?!
 Снують старі і молоді в прострації:
 Що – завтра?.. Чом панують хами?..
 В кіно – насильство, п'янки в рестораціях,
 Все в обіцянках благ адміністрації
 (І тільки, як цукерки, прокламації),
 Чужинством пахне і в церковних храмах.
 Мов наймит – вчитель в школі без ремонту,
 В розпуці – лікар: як змагать Чорнобиль?
 В печалі – мати: діти – сплеск озлоби.
 Вітійствують провісники П'ємонту,
 Окутані заводи сірим зонтом.
 Вожді – нові, але старої проби!
 Та академіку, що звав народ цей масою,
 Плів: – Українство – лиш умовний знак, –
 Сказали в клубі: – Говорить – мастак,
 Та служиш ти – кому?
 Яким державам, расам?..
 Нещасні ми, без єдності. Це – так!
 Та знаєм честь. Живем своєю працею.
 І бачимо, хто чинить кавардак...
 Тож забирай лахміття догм старих
 І знай: свою ми – створимо Державу!
 Не ждіте оргій навісних, кривавих:
 Нам боляче. Ми не тамуєм крик,
 Та ми – господарі, не найманці лукаві,
 Й не приймем, як старці, накрадене в дари.
 За владу ви вже продали і нас –
 Та ви – мерці. Гряде наш суд і час!

Петро КОНОНЕНКО

Українці

Ми вже знайомили читачів із унікальними спостереженнями за життям українців на казахській землі нашого земляка Миколи Хрієнка. Цього разу невтомний мандрівник запропонував редакції дорожні нотатки з того ж Казахстану, Узбекистану і Киргизії. Як він сам засвідчив, це завершальний етап глобального журналістського проекту "Українці на планеті Земля. Рубіж XX–XXI століть". Гадаємо, що побачене ним ляже на душу і читачам "Отчого порогу".

В центральній Азії

ОСТРІВ ЧОТИРЬОХ ІМЕН. ОЗЕРО ДЖЕКА ЛОНДОНА

Почну з аксіоми...

Для кожного пішохода наша Земля – дуже величезна планета. І щоб почати рухатися по ній, треба відчути цікавість, обрати напрям та зробити перші кроки...

Першим поштовхом до того пам'ятного походу стали дві найцікавіші книги – "Робінзон Крузо" Данієля Дефо та "Острів скарбів" Роберта Стівенсона. Пізніше до цих книг приєдналися ще дві: "Земля Саннікова" Володимира Обручова і захоплююча повість "Лахтак" нашого українського письменника Миколи Трублаїні.

Під враженням від прочитаного я ще в п'ятому класі організував перший лижний похід від нашого села Бабичівки до кам'янистого острова, який, ніби підводний човен, видніється далеко-далеко в Кременчуцькому морі. Пішли вчотирьох: я, Володька Авраменко і брати Ремови – Василь і Сашко. Пройшли кілометрів чотири від нашого села до берега, а потім ще кілька кілометрів з гаком по торосистій кризі до того далекого острова...

Коли нарешті досягли цілі, то на радощах ми назвали той клаптик землі серед криги Островом чотирьох імен...

Назад, до берега, поверталися проти вітру. Крига під лижами час від часу гучно лопалася і тріскалася від лютого морозу і нам тоді здавалося, що вона ось-ось розступиться – і ми підемо на дно. А коли, нарешті, дочували до берега – почалася хуртовина...

Додому, в свою заметену снігом

Бабичівку, ми ледь долізли пізно вночі й отримали від своїх батьків "по повній програмі". Зате яскраві враження і гострі відчуття про той перший лижний похід залишилися у моїй пам'яті як один з найцікавіших спогадів про далеке дитинство...

Моему подальшому розвитку, як мандрівника, сприяла й дивна для нинішніх молодих читачів ще й та обставина, що в часи правління Радянським Союзом Микитою Хрущовим у всіх продуктових магазинах протягом дня продавцям було заборонено продавати більше двох хлібів одному покупцю, а в сільській місцевості – не більше двох хлібів на одну сім'ю. Тому моя мати час від часу відправляла мене "в експедицію по хліб" до райцентру, де продуктових магазинів було кілька і в кожному з них можна було купити по дві хлібини... Щоб зекономити 20 копійок на кіно або на морозиво, я йшов у кирзових чоботях 12 кілометрів до Світловодська пішки, а назад, додому, завантажившись п'ятьма–шістьма хлібинами, повертався автобусом...

Саме в той період хрущовського правління у нашій Бабичівці та в сусідньому селі Подорожному, де була десятирічна школа, мене називали "тим Миколою, який ходить пішки по хліб"...

Така характеристика мені подобалася, бо я справді любив ходити пішки навіть тоді, коли вже мав велосипед.

І ще один спогад...

У 1973 році після закінчення II курсу факультету журналістики Київського державного університету імені Т.Г.Шевченка я домовився у ректораті,

що проходити виробничу практику буду не на території України, позичив грошей до осені й, економлячи в дорозі кожну копійку, поїхав у далеку Магаданську область. До Хабаровська поїздом, а звідти до вимірної точки літаком. Потрапив на Колиму в селище Ягідне, де редактором районної газети "Северная правда" був наш земляк Федір Божченко – колишній начальник радіозв'язку партизанського з'єднання двічі Героя Радянського Союзу С.А. Ковпака, а донедавна власний кореспондент головної республіканської газети "Радянська Україна". Як пояснив тоді напівжартома Федір Федорович, він приїхав з України на Колиму для того, "щоб заробити більшу пенсію, побачити більше світу й поспілкуватися з білими ведмедями на Чукотці – туди з Ягідного значно ближче, ніж з Києва".

Розпитавши мене про те, звідки я родом, хто мої батьки і чому поїхав саме в Магаданську область, Федір Федорович зарахував мене в штат на повну ставку кореспондента, оформив на безкоштовне проживання в гуртожиток Ягоднинського ремонтно-механічного заводу, дав "одну добу" на ознайомлення з підшивкою номерів "Северной правды" за останні місяці й сказав: "У нас влітку кожна людина на вагу золота, бо почалася пора відпусток. Перепочинь після далекої дороги – і вперед!"

Три місяці я знаходився переважно в п'яти місцях: у вертольоті або в кабіні автомашини, за редакційним столом чи у фотолабораторії або на ліжку в гуртожитку, щоб відновити

сили. Гасіння пожеж у тайзі, видобування золота, пошуки з міліцією втікачів з тюрми, затримання браконьєрів співробітниками рибінспекції, далекі рейси водіїв-дальнобійників по знаменитій Колимській трасі, полювання на вовків і росомах, пошуки нових золотих родовищ... Усе це було темою моїх репортажів з фотозйомкою, які я робив для читачів "Северной правды" під час рейдів, облав, засідок, погонь, далеких поїздок і небезпечних польотів... Я тоді багато чого побачив і багато чого пережив...

Три місяці пролетіли, як три дні.

Але тепер, з далекої відстані часу, для мене найдорожчим і найпам'ятнішим є спогад про 74-кілометровий піший перехід з дев'ятикласником Юрою Титовим від озера Джека Лондона до селища Ягідного. Тоді вже був кінець серпня і коли ми пройшли повз останню мисливську хатинку, в якій можна було розвести вогонь у пічці й переночувати, – різко похолодало й пішов лапятий сніг, вкриваючи дерева, гори і слизьку кам'янисту дорогу білою ковдрою...

Останніх лебедів, які летіли від берегів Північного Льодовитого океану в теплі південні краї, вже не було видно – чувся тільки потужний свист крил.

За кілька годин земля навколо нас змінилася на білий колір і все завмерло в передчутті довгої і лютої колимської зими...

Через мілкі річки я переносив Юрка на своїх плечах, а глибші переходили вбрід, знявши чоботи, щоб вони і вовняні шкарпетки лишилися хоча б відносно сухими.

Єдиним порятунком від холоду для нас з Юрком був невпинний рух – вперед, вперед і тільки вперед!..

Рівно через добу ми дійшли, нарешті, до Ягідного і впали на ліжка, ніби прострелені кулями. Спали 12 годин...

У жовтні 2004 року, через 31 зиму й літо, я знову потрапив до Ягідного і розшукав там квартиру Юрія Титова. Двері відчинив кремезний на вигляд бородатий чоловік і, пильно подивившись на мене, міцно обняв і притис до себе: "Колю... Миколо... Як ти сюди потрапив?.. Я й зараз пам'ятаю, як ми перебродили тоді річки. І як ти залізно тримав мою руку, щоб мене не збила течія і не понесла вниз..."

Тоді, в тому далекому 1973 році, я привіз з Колими в Київ не тільки теплий кожух, полярні чоботи, гарний костюм, а й незвичайні фотознімки, товстий щоденник та цікаві для українських читачів журналістські розповіді про наших земляків.

Невдовзі в жовтому, а потім і в червоному корпусі Київського університету, почала експонуватися моя фотовиставка під назвою "Репортаж з Далекої Півночі". Республіканська газета "Молодь України" надрукувала в кількох номерах серію моїх колимських репортажів, а журнал "Україна" видав аж на двох сторінках фоторозповідь під назвою "Скарби суворой Півночі".

Серед фотознімків з Колими найкращими були саме ті кадри, які я зробив своїм "Київом-4" тоді, коли йшов пішки з Юрком Титовим від озера Джека Лондона до селища Ягідного. Незвичайні, якісь сюрреалістичні сюжети створила фантазерка-природа, а моя готовність до фотозйомки просто ідеально співпала з щасливими випадковостями.

Походи від нашої Бабичівки до озера в Кременчуцькому морі та від озера Джека Лондона до Ягідного були першими яскравими увертюрами до моїх майбутніх авантур...

Журналістика – це поєднання творчої стихійності з чіткою системністю, особливо в довготривалих піших і лижних походах, або в багатомісячних журналістських експедиціях, де успіх і

навіть твоє життя залежить від правильності дій.

Мої головні три принципи.

Перший. Брати з собою в дорогу не те, що потрібно, а те, що найнеобхідніше.

Другий. Завжди добиватися повного подолання всього запланованого маршруту всупереч будь-яким перешкодам.

Третій. Якість фотознімків і текстового матеріалу, як кінцевий результат кожного походу або експедиції, має бути найвищою.

Для людини з рюкзаком необхідні й такі особисті якості характеру: дослідницька цікавість, терпіння, витримка і наполегливість.

Моя незвичайна за формою робота навіть отримала серед колег специфічну назву – "експедиційна журналістика".

Усі дослідницькі маршрути проекту "Українці на планеті Земля" я виконував, користуючись різними видами транспорту – від собачих упряжок до найсучасніших авіалайнерів. Але іноді доводилося проходити багато кілометрів і пішки. Як, наприклад, від Полюсу холоду (селище Томтор в Якутії) до Колимської траси (Магаданська область) – понад 400 кілометрів...

На сьогоднішній день я вже здійснив 37 піших і лижних походів, а також так званих комбінованих журналістських експедицій.

І кожен піший або лижний похід та кожна дослідницька експедиція – це для мене ніби окремо прожите життя у моєму великому житті, де кожен день, за висловом письменника Пауло Коельйо, створений для того, щоб його прожити або попрощатися зі світом...

(Далі буде)

Микола ХРІЄНКО,
заслужений журналіст України
Фото автора

Цю незвичайну людину, Зою Іванівну Степанову (Солохненко), знаю довгі роки. Щаслива доля звела нас на освітянській ниві. З теплою щирою посмішкою, блакитним сяйвом променистих очей, як завжди, елегантна й життєрадісна, зустріла мене після тривалого часу. І вже линуть спогади...

Зякимось душевним трепетом пригадує Зоя Іванівна своє дитинство, свою родину вчителів. Батько Іван Порфирівич Солохненко після державної служби майже 20 років обіймав посаду директора Замглайської, а потім Ріпкинської середньої школи. Людина високої відповідальності, справжній господар, він по-батьківськи піклувався про школу, педагогічний колектив та учнів. Людина-легенда, він у складі партизанського з'єднання під керівництвом О. Федорова пройшов грізні роки Другої світової війни. Саме Іван Порфирівич створював бази для партизанського підпілля. І на мирному фронті він також здійснював справжні трудові подвиги.

Його уроки мужності викликали у нас, учнів, захоплення і повагу. Мати Зої Іванівни Оксана Силівна теж була вчителем початкових класів. Мабуть, тому і сестра Світлана Іванівна обирає професію вчителя. Зоя Іванівна успішно навчається в школі. Здібна, обдарована, неспокоїної творчої вдачі дівчина закінчує школу з медаллю.

– Ніколи не мріяла стати вчителем, – зізнається Зоя Іванівна. – Та, попрацювавши в школі спочатку лаборантом, а потім вчителем, вже не мислила себе без неї.

І вона безмежно щаслива, що не помилилась у виборі життєвого шляху. Учительська професія, династію якої вона продовжила, стала не просто її роботою – життям.

Звичайно, важко було вчителювати, заочно навчатися та ще й виховувати маленьких сина і доньку. 1976 року Зоя Іванівна успішно закінчує Ніжинський педінститут за фахом учитель біології і хімії.

Молоду талановиту вчительку помітили. У 1981 році вона отримує свою першу високу нагороду – орден "Знак Пошани".

З 1982 року Зоя Іванівна працює заступником директора Ріпкинської середньої школи, згодом – Ріпкинської середньої школи № 2. Саме на цій посаді розкрився справжній її талант організатора, великого методиста.

У 2002 році Зою Іванівну запрошують працювати в Ріпкинську гімназію на посаду заступника директора з науково-методичної роботи. Вона багато читає, працює над тим, щоб закласти основи гімназії, як закладу нового типу.

Майже 50 років присвятила Зоя Іванівна невтомній праці на освітянській ниві. Вона нагороджена знаком "Відмінник освіти України", грамотами Міністерства освіти, вона – вчитель-методист. Та найвища її нагорода – всенародна безмежна шана, повага і любов її учнів, колег.

Щорічно її учні були учасниками обласних та всеукраїнських олімпіад. А її учениця С. Скітер при складанні ЗНО з хімії набрала 200 балів – максимум, чого досягають одиниці.

Сьогодні Сніжана – автор наукових статей, виданих в Україні і за кордоном, власник патенту на корисну модель (лікарський препарат).

Зоя Іванівна не тільки великий вчитель від Бога. Вона – кохана дружина. Федір Леонідович Степанов, шанована людина, великий господар, надійна опора, підтримка в житті.

Вона – щаслива мати, пишається досягненнями сина і доньки. Добра, турботлива, любляча бабуся своїх онуків. І хто зна, можливо, хтось із них продовжить славну вчительську династію. Сьогодні Зоя Іванівна на заслуженому відпочинку. Та вона і зараз активно працює, повна задумів, планів. До неї часто звертаються за знаннями, доброю порадою, підтримкою. Воістину справжній учитель вчиться і працює все життя.

Тетяна НИЧИПОРЕНКО
сміт Ріпки

Учитель

Для вчителів

Зорепад нагород

Мистецтво – вічне, і той народ, який шанує його, непереможний. Така думка прозвучала під час творчої зустрічі, на яку до Ічні зі столиці завітала делегація на чолі з головою Ічнянського осередку Чернігівського земляцтва відомим благодійником і меценатом Миколою Вощевським.

Традиційно о цій порі відбувається вручення літературних премій. Сергій Дзюба вручив дипломи лауреатів Міжнародної літературної премії імені Миколи Гоголя директору Інституту літератури ім. Т. Шевченка НАН України Миколі Жулинському, поету і перекладачу Станіславу Шевченку, письменнику та видавцю краєзнавчої літератури Віталію Шевченку.

Герой України Юрій Мушкетик отримав посвідчення за №1 заснованої в січні цього року медалі Івана Мазепи. Таку ж медаль і посвідчення №2 отримав меценат, громадський діяч, депутат Чернігівської обласної ради Віктор Кияновський за подвижницьку громадську та благодійну діяльність.

Національна спілка кінематографістів України заслуженого працівника культури України, кінорежисера і кінодраматурга Станіслава Маринчика грамотою і наручним годинником.

Сергій Дзюба вручив диплом академіка Міжнародної літературно-мистецької Академії України Миколі Вощевському за благодійну діяльність.

На заході були присутні жителі міста, учнівська молодь, керівники міста і району, активісти районного об'єднання літераторів "Криниця".

Наталія ЧЕРНЕНКО
Фото
Миколи СМІЛИКА

Презентація книги

У Києві на Подолі зібралися письменники, музиканти, журналісти, читачі на презентацію роману "Безбатченки" Григорія Войтка з Чернігівщини. Це перший роман, написаний журналістом і красномовцем. Але він неодмінно займе своє чільне місце в українській сучасній літературі.

Про це говорили критики, рецензенти, колеги по перу, які вже встигли познайомитися з цією чудовою книгою. Детальний аналіз твору дала літературоз-

головного редактора журналу "Пам'ятки України" Анатолія Серікова, громадського діяча Юрія Пероганича, заступника голови ради Чернігівського земляцтва у місті Києві Тетяни Літошко, голови Бобровицького відділення Чернігівського земляцтва Андрія Пінчука.

Модерувала захід письменниця, журналіст, головний редактор порталу "Жінка-УКРАЇНКА" Тетяна Череп-Пероганич.

Свої поетичні автографи презенту-

вали автору учасники Майдану, поети Володимир Старостишин (свого часу він очолював Бобровицького районну державну адміністрацію, де проживає автор презентованої книги), Сергій Сокольник, члени Національної спілки письменників України Лариса Петрова та Світлана Костюк. Піснями професійно чарували і радували поети, композитори і виконавці Володимир Германов, Юрій Старчевод з гуртом чудових гітаристів та заслужена артистка України Світлана Мирвода.

Підтримати Григорія Войтка прийшли його сини Олег, Тарас та донька Ірина зі своїми родинами.

Книгу презентовано. Тепер головну оцінку їй має дати читач. А сам Григорій Войток вже задумався над тим, чи не взятися йому за продовження історії своїх героїв.

Ніна ГОЛОВЧЕНКО
Фото Валентина КОНДРАТЮКА

Нова Басань завжди була щедра на таланти. В тому числі і на спортивні. Особливою популярністю серед молоді села користується футбол. В селі вже багато десятиліть є футбольний стадіон на якому виступають місцеві футболісти.

Хуторянка

А нещодавно своє вагоме слово в улюбленому виді спорту мільйонів вирішили сказати і дівчата. В Новій Басані свого часу дівчата дуже активно займалися футболом. Декілька представниць села були навіть учасницями чемпіонату СРСР у складі бобровицького "Медика". Підтримувати футбольні устремління дівчаток намагалася вчитель фізкультури Л.М. Казімова, яка час від часу збирала дівчат на тренування, вивозила їх на змагання. Але, на жаль, можливості для цього були обмежені. Та дівчата не стали миритися з таким станом речей і самі проявили неабияке натхнення і любов до футболу. Десь з півроку назад найбільш запеклі футболістки організувалися в нову команду, яку вони вирішили назвати "Хуторянка" і почали самостійні тренування. В будь-яку погоду вони стали приходити на місцевий стадіон і самостійно проводити тренування, грати матчі з хлопцями і мріяти про футбольні вершини.

Така активність не могла бути помічена і підтримана. Яюсь дівчата через свого капітана Ліду Колок донесли інформацію про свою команду і її прагнення до нашого земляка Володимира Колка, який очолює авторитетний в Україні та Європі жіночий футзальний клуб "Біличанка" з селища Коцюбинське, що на Київщині. Він радо відгукнувся на прохання дівчат про підтримку.

Після цього В.В. Колок, вражений такою відданістю дівчаток обраній справі, запросив "Хуторянку" зіграти товариський матч з ровесницями з Франції, які навчаються у французькій гімназії у Києві, а заодно і побувати в гостях у ФК "Біличанка".

І ось цей день настав. Завдяки

сільському голові В.В. Левченку було вирішено питання транспорту. Напередодні матчу "Хуторянка" провела тренування у спортивному залі, де тренується "Біличанка".

А потім був матч. 5:3 перемогла "Хуторянка". Їх радості не було меж. А суперниці першими привітали їх з перемогою. Потім було фото на згадку і перемовини про матч реванш. Не виключено, що другий матч може відбутися у Новій Басані.

Віriamo, що з часом команда "Хуторянка" стане своєрідною візитівкою і Новобасанської ЗОШ і села Нова Басань, а, можливо, й району.

Юлія КЛИМЕНКО

В селі Богданівка Яготинського району Київської області відзначали 115-ту річницю з дня народження талановитої української художниці Катерини Білокур. До могили Катерини Василівни учасники урочистостей принесли квіти, які вона обожнювала і малювала впродовж всього свого життя.

Всіх, хто того дня завітав до Богданівки, запросили відвідати меморіальний музей-садибу Катерини Білокур. Він був відкритий у 1977 році. Про життя і творчість талановитого майстра розповіла завідувач музею Ольга Шаповал.

В залі сільського будинку культури, де провадився літературно-мистецький захід, крім жителів села, було багато гостей. Із Києва приїхали заслужений журналіст України, ведуча програм Національної радіокомпанії Україна Емма Бабчук, художній керівник обласного центру народної творчості Ніна Михайлишина, кандидат педагогічних наук, доцент Київського університету імені Бориса Грінченка, уродженка Богданівки Наталія Богданець-Білокаленко з групою студентів та знімальна група А-студії (керівник Мар'яна Ангелова) цього ж університету.

Серед столичних гостей була і дружина, на превеликий жаль, вже покійного письменника Миколи Кагарлицького – Ольга Зіновіївна. Микола Феодосійович тридцять років свого життя присвятив увіковіченню пам'яті Катерини Білокур. Результатом його багаторічної праці стали три книги про художницю – "Катерина Білокур. Я буду художником!", "Катерина Білокур очима сучасників" та "Листами, мов зорею, засвітилася". Сільський голова Юрій Борисенко вручив Ользі Кагарлицькій копію рішення сільської ради про присвоєння одній із вулиць села Богданівка імені Миколи Кагарлицького.

Яготинський район представляли голова районної ради Віктор Грицай, начальник організаційного відділу райдержадміністрації Євдокія Осьмак, директор Яготинського державного історичного музею Іван Шулла. До

слова також запрошувалася вчитель-філолог Галина Лихацька-Сябро із села Аркадіївка Згурівського району – велика поціновувачка таланту Катерини Білокур.

Зі сцени звучали українські народні пісні. Їх так любила геніальна

В числі аматорів сцени виступали і наші земляки – фольклорний колектив "Мальви" (с. Макіївка Носівського району), які просто підкорили глядачів своїм співом і харизмою. Днем народження для "Мальви" став 2011 рік. Художній керівник колективу – Микола Сидоренко, він же і директор Макіївського будинку культури. Випускник Ніжинського училища культури і мистецтв імені Марії Заньковоцької. Пізніше навчався в Національній Академії керівних кадрів культури і мистецтв України. Миколі Володимировичу – 25 років. Молодий, завзятий, енергійний. В колективі десять учасників (вісім жінок і два чоловіки). Різних професій і віку.

Не можна не сказати декілька слів про сценічні костюми. Вони автентичні. А які ж гарні на жінках сорочки!

Може, й не повірите, але пошив і вишив їх хрестиком один із учасників колективу – Віталій Баклан. До речі, Микола Сидоренко вишиває бісером (ікони), а представниці жіноцтва – хрестиком, в'яжуть на спицях. Є у них ще одне на всіх спільне захоплення – це квіти. Як же любила їх Катерина Білокур! На більшості із полотен художниці стоїть авторський напис: "Малювала з натури".

– Квіти, як і люди, – живі, мають душу! – казала Катерина Василівна. Й тому ніколи не зривала їх, а змальовувала, сидячи біля стеблини, бо вважала, що "зірвана квітка – вже не квітка".

Для наших земляків, фольклорного колективу "Мальви", було за честь представляти Чернігівську область у заходах з нагоди святкування 115-ої

річниці славетної дочки українського народу, вклонитися землі, де жила й працювала Катерина Білокур. Макіївчани ще довго будуть перебувати під враженнями від поїздки. І обов'язково повернуться до Богданівки ще не раз.

Тим більше, що в червні тут щорічно проводиться міжрегіональний фестиваль народної творчості "Катеринина пісня", присвячений пам'яті Катерини Білокур.

І завершити розповідь хотілось би словами Олеса Гончара: "Твори Катерини Білокур назавжди ввійшли в золотий фонд української культури. Вони з тих багатств, що їх Україна вносить до скарбниці мистецтва світового".

**Людмила ХВОЯ,
м. Бобровиця**

К В І Т И

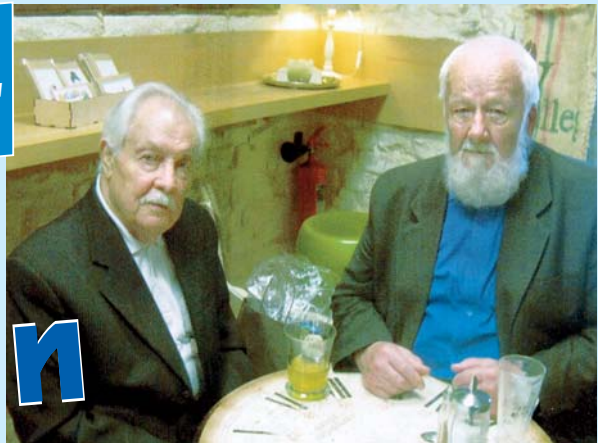
Ч а р і в н і

художниці. Геніальна, – саме так відізвався про неї в 1954 році всесвітньо відомий художник Пабло Пікассо, побачивши її картини на міжнародній виставці в Парижі.

Порадували своїм мистецтвом народний хоровий колектив "Джерело" та народний аматорський фольклорний ансамбль "Райківщиночка" із сіл Сулимівка та Райківщина Яготинського району, народний чоловічий вокальний ансамбль старовинної та сучасної козацької пісні "Хортиця" із міста Ірпінь, заслужена артистка естрадного співу Алла Васик із Яготина, народний аматорський фольклорний колектив "Берегиня" Богданівського сільського будинку культури. Художній керівник "Берегині" Надія Слабковська була ведучою мистецького дійства.

Володимир Шевченку виповнюється 90 років. Та чи схожий на ветерана з таким надбанням літ цей сповнений енергії і оптимізму чоловік?

Життя пережити

Ми сидимо в невеличкій за- тишній кав'ярні, і Володимир Федорович ділиться своїми спогадами про минуле і думками про сьогодні. Народився у Корюківці у 1926 році, але згодом сім'я переїхала у Марківці Бобровицького району. Коли почалася війна, батька забрали на фронт. А 1942 року його, 16-річного юнака, вивезли до Німеччини, де в концентраційних таборах Східної Пруссії він провів три лиховісних роки. Як вижив, одному Богу відомо, і згадувати про ті тяжкі часи він не хоче, каже, що дуже болючі ті спогади.

У квітні 1945 року в'язнів концтабору звільнила Радянська армія, і Володимира, якому на той час виповнилося 19 років, мобілізували до її лав. Він служив у Південній групі військ під командуванням маршала Рокоссовського, що дислокувалася у Польщі. Під час служби в армії супроводжував потяги з військовою технікою, яку доправляли до Москви на ремонт. Кожна зупинка на радянській території краля серце: солдатів обступали обірвані, голодні дітлахи: "Дядя, дядя, дай хлебушка!". Тоді вони почали возити з собою мішки з сухарями, щоб роздавати дітям. У прикордонній Польщі, де стояла його частина, вже у той час магазини були переповнені продуктами: ковбаси, балики, осетрина. А в його рідній країні, країні-переможниці – злочинність, розбій, бандитизм, голод, і це не вкладалося в голову. Після кожної поїздки викликали в СМЕРШ, попереджали: про все, що бачив, нікому ні слова.

Закінчивши службу в 1950 році, Володимир Федорович повернувся на Батьківщину, де почав працювати на Київському дослідному заводі порційних автоматів ім. Ф. Дзержинського. Кмітливий, цілеспрямований юнак пройшов шлях від учня токаря до начальника цеху. Закінчив Київський машинобудівний технікум, а згодом і факультет економіки промисловості Київського інституту народного господарства ім. Д. Коротченка.

На заводі ж познайомився з майбутньою дружиною – красунею Лідочкою. Було йому тоді 29 років, і вже хотілося, щоб хай навіть у комунальній квартирі, але тупцями дитячі ніжки і лунав безтурботний сміх. Але дружина не поспішала народжувати. Після воєнних лихоліть і післявоєнної розрухи так хотілося пожити для себе, без особливих турбот і клопотів. Та Володимир Федорович був невблаганний і поставив умов: якщо не буде дітей – розлучаємось. Дружина не повірила. "Я мусив подати на розлучення, хоч і любив її над усе. І вона про це знала", – тепло всміхається Володимир Федорович. Звісно ж, до розлучення справа не дійшла і невдовзі один за одним народилися два хлопчики – Юрій і Вадим. Старший – архітектор, нині живе у Канаді, а менший – у Києві. Він волонтер, постійно їздить в зону АТО і працює з воїнами як реабілітолог. З ним і живе Володимир Федорович, бо кохана дружина давно померла, вже 22 роки минуло, як її нема. "Чому ж не одружилися ще раз, адже ви такий солідний і гарний чоловік? Невже не було хороших жінок?" – питаю, навіть не сподіваючись на відповідь. "Були жінки, але тільки як приятельки. Я виявився однолюбом", – слова Володимира Федоровича лунають так щиро і переконливо, що я ні краплі не сумніваюсь в їх правдивості. Бо з першого погляду він справляє враження людини слова і діла. І так воно є насправді. Адже за ціле життя Володимиру Федоровичу довелося працювати на керівних посадах, очолювати районні виконавчі комітети, а потім, з 1973 року аж до виходу на пенсію, керувати Управлінням газового господарства Києва. Робота дуже відповідальна і потребувала не лише професійних знань, але й великого нервового навантаження.

"В тому, що я став керівником "Київгазу", було щось знакове, містичне", – каже Володимир Федорович і розповідає, як одного разу приїхав до Корюківки і на місці, де стояла батьківська хата і де він народився,

виявив споруди Корюківського газового господарства.

За час роботи Володимира Федоровича в "Київгазі" було завершено газифікацію міста та прилеглих районів, введено в експлуатацію приміщення для аварійно-диспетчерської служби, завод із ремонту газового обладнання, побудовано адміністративно-лабораторний корпус, який успішно функціонує й сьогодні. І в тому, що кияни безперейно і безаварійно отримували газ, – заслуга Володимира Федоровича.

Незважаючи на поважні посади, спілкування в роботі з керівними особами міста Києва і тодішньої республіки ніякої "зірквості" ні в життєвому устрої, ні в поведінці цієї людини немає. Живе він з сином в рядовій квартирі по вул. Златоустівській (не на Печерських пагорбах!), має ділянку у звичайному садовому товаристві, донедавна їздив на своїх "Жигулях". На мою пропозицію зйти для бесіди в кафе універмагу "Україна", біля якого у нас була призначена зустріч, ювіляр відповів, що там збираються круті люди, знайдемо щось простіше.

Вже давно закінчився дощ, висохли парасольки, спорожніли філіжанки з-під кави, а закінчувати розмову не хотілося. Я дивлюся на Володимира Федоровича і вголос дивуюся, як вдається йому так молоді і гарно виглядати, в чому секрет. "Я щоранку роблю зарядку і... нікого ніколи не ображаю", – досить несподівано відповідає Володимир Федорович.

Володимир Шевченко удостоєний багатьох державних нагород і відзнак. Серед них – орден "Знак Пошани", Вітчизняної війни II ступеня, Богдана Хмельницького III ступеня, 15 медалей. Йому присвоєно почесне звання "Заслужений працівник Міністерства житлово-комунального господарства України".

На прощання Володимир Федорович тисне нам руки. Той потиск міцний і лагідний водночас. Так тиснуть руку справжні чоловіки. Чоловіки, яких залишилося зовсім мало...

Сергій КРЕКОТЕНЬ
Ольга СИРОВА

Коли в загальноосвітніх пташиних школах та в спеціалізованих музичних навчальних закладах було введено обов'язкову науку орнітологію, спочатку пташенята, а за ними й дорослі птахи дізналися про той незаперечний науковий факт, що більшість із них належить до ряду горобцеподібних.

Запишалися горобці, що тільки вони – на перший погляд непримітні й однаково невідмінні – схожі самі на себе, а інші – ніби-то такі різні й часом, здавалося б, видатні, як, наприклад, ворон, шпак, соловейко і вся уславлена солоспівами родина дроздових, – насправді подібні до них, горобців.

А співочим птахам було прикро раптом відчувати свою науково обґрунтовану ущербність, дізнавшись, що вони не оригінальні, а, виявляється, ведуть родовід од примітивного горобця. Тільки й слави! То чи не краще вже бути самим горобцем, аніж його генетичним відгалуженням?! Принаймні, в такому разі ні виділятися нічим не треба, ні голосу вдосконалювати, ні мелодії виводити. Які всі, такий і ти; куди один – туди і всі; цвірінь-цвірінь – і по всьому. А слава – яка всім, така й кожному.

І почали горобцеподібні птахи на горобців обертатися: перефарбовували пір'я в сіро-брунатний колір, скидали або нарощували вагу, рівняючись на середньогороб'ячу, перестали співати власних пісень, аби не видавати своєї справжньої сутності. І літати перучувалися по-гороб'ячому, і цвірінькати вчилися. Наслідуючи горобців, перестали на зиму відлітати за море в теплі краї, хоча більшість із них не

витримувала морозів. Самці взяли за моду одружуватись тільки на горобчихах; самки обирали собі в подружні партнери лише горобців, і якщо знесене яйце не було схоже на горобине, його тут же вибракували й викидали з гнізда. А ті поодинокі особини, котрим не вдавалися подібні перевтілення, намага-

У світлі цього нового уявлення звання горобця як досконалого родоначального птаха уже втрачало колишню престижність: ткачики – ось де, виявляється, справжня пташина першооснова, ось ким треба бути!

Але живого зразка, на який необхідно було переорієнтуватись і, зрештою, ставати ним, ніхто не бачив, бо ті загадкові ткачки проживають десь за морем у далеких теплих краях, а природні горобці ніколи дороги туди не знали.

Можна було б послати в розвідку когось із колишніх перелітних, скажімо, ластівку – то вже така прудка, що сама хоч куди долетить, та хіба зізнається повноправний горобець, що колись він був якоюсь там ластівкою! А якщо й зізнається, то чи можна такій пташці довіряти: раз вона без тіні сумніву стала горобцем, то хіба вона там, за морем, не зможе з такою ж легкістю пе-

рейти в ткачки?..

Ні, якщо летіти, то разом. Куди один – туди і всі.

Знялись – полетіли. Дружно, по-горобиному – вперед, у заповітні теплі краї!

Та ледве до середини моря дістались, а далі вже й крила не несуть. Так усі й потонули...

А може, й не всі. Хтось пригадав свій політ до того, як горобцем став, і вже по-своєму дістався заповітного рятівного берега. Іншого випадковий корабель підібрав.

Таки певно, що не всі загинули. Он за вікном іще й досі цвірінькають. Ну, й нехай собі цвірінькають. На те вони й горобці.

Сум'яття горобцеподібних

Орнітологічна казка

лися зовсім не потрапляти на очі раніше згоробченим одновидцям, щоб не заклаували, бува, але довго протриматись мало кому щастило.

Так поступово увесь ряд горобцеподібних перетворився на горобців, і популяція цього біологічного виду в даному орнітологічному регіоні набула абсолютної форми, щоправда, в дещо зміненому ціле-спрямованою селекцією варіанті.

Проте при поглибленому вивченні предмету орнітології виявилось, що й самі горобці, власному йменню яких зобов'язана загальна назва цілого пташиного ряду, не є останньою інстанцією в своєму роді, а належать до якоїсь загадкової родини ткачикових.

Гриць ГАЙОВИЙ

ОТЧИЙ ПОРІГ

Шеф-редактор
Віктор ТКАЧЕНКО
Головний редактор
Леонід ГОРЛАЧ
Засновник: товариство
"Чернігівське земляцтво"
в м. Києві

Газета зареєстрована Державним комітетом інформаційної політики, телебачення та радіомовлення України 06.XI.2001 р.
Реєстраційне свідоцтво: серія KB №5594
Передплатний індекс 37630
Адреса редакції: 02660, Київ, Броварський проспект, 15, тел. 206-87-12
Контакти: www.chz.org.ua, e-mail: otporig@ukr.net

РЕДАКЦІЙНА РАДА:

В.В. Ткаченко, В.І. Авдєєнко, Л.Н. Горлач (Коваленко), А.Л. Курданов, Т.А. Літошко, П.І. Медвідь, О.Ф. Орехович, Ю.А. Русанов, М.М. Ткач, В.В. Пушкарєв, В.Є. Устименко, М.І. Халимоненко.

За достовірність фактів, точність імен і прізвищ, географічних та історичних реалій відповідають автори публікацій.

Передрук тільки з відома видання. Рукописи не рецензуються і не повертаються.

Літературний редактор **Ганна Скрипка**. Комп'ютерний набір **Ганна Скрипка**.

Верстка, дизайн **Оксана Кисленко**.

Надруковано та зверстано на замовлення товариства "Чернігівське земляцтво" в м. Києві у КП "Редакція журналу "Дім, сад, город". Тираж 1000.